

“Павле је у очима народа био оличење божјег човека и свеца. Понекад се чинило да је он и једини прави верник и хришћанин у свом Синоду, а можда и у читавом свом народу. Некако нам се чинило да колико год сви грешили, гложили се и лудовали, увек је ту негде Павле да спречи оно најгоре. Да измоли, спасе, опрости и помири... Немојмо се заваравати. Оволики одзив и оволика туга која се излила по улицама Београда и скоро свих српских домова нипошто није само жал због одласка једног часног, моралног и побожног човека. То је био и спонтани, полусвесни вапај бића овог народа због губитка ослонаца и последњег неприкосновеног националног ауторитета усред историјске стихије. И израз стрепње да, у времену које долази, црква можда тај ослонац и ауторитет више неће бити. Као и свести да држава то већ одавно није.“

Све ово што се већ месецима дешава поводом „случаја Артемије“ увелико је изашло из оквира унутарцрквеног спора.

Ове речи написао сам у *Политици* непосредно након сахране патријарха Павла и одмах био нападнут (од стране „новинара Јана Бризе“) за дефетизам и оптужен за „вређање и презир према Србима“. Да би се на крају испоставило да сам, поред свег свог пословичног скептицизма, био чак и превелики оптимиста.

Све ово што се већ месецима дешава поводом „случаја Артемије“ увелико је изашло из оквира унутарцрквеног спора. Немам у вези са тим никаква „инсајдерска“ сазнања, али осећам тугу када видим како се урушава ауторитет најугледније српске институције и, као и већина оних који читају ове редове, са нелагодом гледам како припадници косовских полицијских снага, по захтеву једних, износе из манастира и протерују са Косова друге српске монахе.

Немам намеру да улазим у канонска и еклезиолошка питања. Покушавам да судим само о политичким аспектима, као и о последицама по државу, националну самосвест и идентитет. А тако гледано, чини се да у тој причи скоро да нема невиних – што не значи ни да су сви једнако криви.

Дух раскола и омразе

Пише: Ђорђе Вукадиновић
понедељак, 22 новембар 2010 20:51

Владика Артемије је дуго пркосио одлукама црквене владе и жестоко критиковао косовску политику и Слободана Милошевића и актуелних српских власти. Некада је био у праву, некада није. Најблаже речено, често је знао да се инати, био тврдоглав, хировит и горд.

Владика Артемије је дуго пркосио одлукама црквене владе и жестоко критиковао косовску политику и Слободана Милошевића и актуелних српских власти. Некада је био у праву, некада није. Најблаже речено, често је знао да се инати, био тврдоглав, хировит и горд. С друге стране, врх државе такође несумњиво сноси свој део одговорности због мешања у осетљиве унутарцрквене односе и због амбиције да у цркви „кадрира“ на начин на који то не може ни у сопственој странци. Коначно, сигурно је да је, као и у све остало, своје прсте ту умешао и страни фактор, незадовољан угледом и рејтингом који је јединствена СПЦ годинама имала у српском јавном мњењу. Али највећа, такорећи, „командна“ одговорност ипак лежи на самом црквеном врху и, нарочито, његовом оперативном органу – Синоду.

Црква је стара и моћна институција. Али варају се сви они који мисле да ће снагом свог институционалног и ванинституционалног утицаја успети да наметну интерпретацију како је Артемије смењен са места епископа рашко-призренске епископије само због неуредног књиговодства и финансијских малверзација. Много је ту било личног момента, а такође и сувише много политике и са једне и са друге стране.

Наравно да у овом тренутку за владиком Артемијем и његовим следбеницима неће кренути никаква маса свештенства и верника – могуће је да у стварању и подгревању такве илузије Артемија неко љуто обмањује. Али самообмањује се и црквени врх уколико верује да ће ова ствар тек тако „лећи“ и завршити се без штете по цркву и њен углед у друштву и народу.

Врх државе такође несумњиво сноси свој део одговорности због мешања у осетљиве унутарцрквене односе и због амбиције да у цркви „кадрира“ на начин на који то не може ни у сопственој странци.

Наравно да ће мало ко од монаштва и свештенства пратити владика Артемија на његовом путу у неизвесност. Али како буде напредовала „нормализација односа између Србије и Косова“, и како се у наредном периоду буде стварала атмосфера да „посета

папе нема алтернативу“, подела у народу и цркви ће бити све већа, а Артемијева кривица изгледати све мања. Уосталом, већ и сада многи верују да је Артемије смењен због противљења доласку папе, због непристајања на сарадњу са Приштином и због одбијања да у Грачаници угости америчког потпредседника Бајдена. А да је све остало само конструкција и изговор.

Јавна је тајна да Москва не гледа благонаклоно на повећање утицаја цариградске патријаршије у СПЦ, нити на наговештаје зближавања са Ватиканом, који би требало да кулминирају пројектованом посетом папе Нишу 2013. године. У том контексту није тако безначајан ни детаљ да је, непосредно пре ових последњих догађаја, владика Артемија у његовом шишатовачком егзилу посетио руски амбасадор Конузин – макар да је та посета накнадно квалификована као „приватна“ и „незванична“.

Већ и сада многи верују да је Артемије смењен због противљења доласку папе, због непристајања на сарадњу са Приштином и због одбијања да у Грачаници угости америчког потпредседника Бајдена. А да је све остало само конструкција и изговор.

Ако је тачан податак да одлуку о рашчињењу владике Артемија није подржало чак тринаест чланова сабора (седам против и шест уздржаних), онда је то знак да ни за значајан део архијереја СПЦ Артемијева кривица, чак ни сада, након свега, није нешто што би било „изван сваке разумне сумње“. А подршка коју црквени врх има од неколико утицајних, али осведочено антицрквено настројених медија, таблоида и недобронамерних верских „стручњака“ а ла Мирко Ђорђевић није нешто са чим би се већина у сабору требало баш да поноси. Баш као што ни Артемију не иду на руку јуродиви „подржаваоци“ који, заклањајући се иза његовог имена и страдања, шире мржњу по интернет универзуму, бацајући клетве на патријарха и анатемишу свакога ко покаже макар наговештај разумевања за „ђаволско-ватиканско- масонско-комунистички“ синод.

Свега смо се нагледали претходних месеци. Наручени чланци и клевете на рачун противника, „цурење“ црквених и полицијских докумената, информације „из поверљивих извора“, ружно плакатирање и фотомонтаже, поступци и речи којих се пристojнији део јавности гнуша чак и када је реч о политичким предизборним кампањама, а можете мислити како се тек осећа када види како се острашћено, примитивно и пиљарски међусобно опадају његови духовни предводници. То, понављам, не значи да ћемо, разочарани, сад сви похрлити у неку и нечију нову „Цркву“. Али не значи ни да треба да се правимо као да не примећујемо шта се збива и да је све у реду. Тим пре што је готово

Дух раскола и омразе

Пише: Ђорђе Вукадиновић
понедељак, 22 новембар 2010 20:51

извесно да ће, не догоди ли се какво чудо, специфична тежина и јавни утицај СПЦ убудуће бити знатно мањи него што су били у последњих двадесет година (што је некоме вероватно и био циљ), док ће „промаја“ која се већ током последњих васкршњих празника могла приметити у многим храмовима временом бивати све већа и већа.

У сваком случају, дух раскола и омразе је већ увелико пуштен из боце. Многе појединачне грешке су почињене, а штета је велика и заједничка.

У сваком случају, дух раскола и омразе је већ увелико пуштен из боце. Многе појединачне грешке су почињене, а штета је велика и заједничка. Ко би рекао да је од тренутка упокојења и величанственог опроштаја од патријарха Павла прошло тек годину дана?

(Краћа верзија овог текста објављена је у *Политици*)